

De onsterfelijke Zhang

Chang Hsien 張仙 [Zhang Xian 张仙]

De onsterfelijke Zhang

De afbeelding van Chang Hsien is in China een populair amulet tegen miskramen en het overlijden van jonge baby's (wiegendoed). Chang Hsien wordt meestal afgebeeld met een wit gezicht en een lange baard - soms met één of meerdere jongetjes aan zijn zijde. In de wolken ziet men een (gevlugelde) hond, die tracht te ontkomen aan de dodelijke pijlen die Chang Hsien op hem afschiet. Over de oorsprong van deze figuur bestaan wel tien verschillende verhalen die allemaal personen ten tonele voeren die ook werkelijk hebben geleefd. Meestal is daar alleen maar van bekend dat het goede boogschutters waren, hun naam en de plaats waar zij beroemd zijn geworden.

Twee verhalen zijn wat uitgebreider en die vertellen wij u graag:

Het eerste verhaal gaat over Hua Jui Fu Jen 花蕊夫人 [huarui furen]. Deze zeer schone dame heette aanvankelijk Fei furen (費夫人 [费夫人]) en was één van de favoriete concubines van prins Meng Chang 孟昶, de laatste heerser van de Late Shu. Deze stuurde haar in het jaar 960 naar het hof van Keizer Taizu (太祖) om daar in diens harem opgenomen te worden. In een nis van haar kamer had zij een portret van haar vroegere heer, aan wie zij nog dagelijks dacht, opgehangen. Toen op zekere dag de keizer onverwacht haar kamer binnen kwam (wat in die tijd als hoogst ongebruikelijk gold) en haar biddend voor het schilderij aantrof, vroeg hij haar om opheldering. De vrouw verzong ter plekke een verhaal over het bestaan van een Hemelse Hond die ongeboren kinderen verslond en dat in haar geboortestreek een portret van de verdelger der Hemelse Honden - zoals deze - in het slaapvertrek als zeer probaat middel daartegen werd ervaren. De keizer zag zich natuurlijk graag verzekerd van veel nakomelingen en had ook al een aantal van zijn kinderen aan bekende, maar vooral ook aan onbekende ziekten verloren. Hij gaf meteen de hofschilder opdracht om dit portret voor al zijn vrouwen te kopiëren. Tot op de dag van vandaag hangt er in de slaapkamer van de meeste zwangere vrouwen dan ook een afbeelding van Meng Chang, Prins van Shu met een boog in de hand; klaar om de Hemelse Hond - die de aarde afschuimt op zoek naar alles wat jong, onschuldig en weerloos is - neer te schieten.

Dit verhaal is nog steeds een geliefd thema voor films en de (Chinese) opera.

Het tweede verhaal speelt zich nog geen eeuw later af:

Keizer Jen Tsung 仁宗 [Renzong] (1023-1063) droomde eens over een schone jongeling met een blanke huid en pikzwart haar. Hij had een boog in zijn hand en vertelde de keizer in z'n droom dat de ster Tien Kou (de Hemelse Hond) 天狗 [tian gou] de zon en de maan bedreigde en op aarde kleine kinderen verslond. Hij vertelde de keizer dat hij Chang Hsien heette en zich tot taak gesteld had dit monster op afstand te houden. Toen de keizer wakker werd, gaf hij onmiddellijk opdracht om een portret van de jongeling te maken en dat in het hele land tentoon te stellen. Vanaf die dag namen vooral nog kinderloze echt)paren de gewoonte aan om een afbeelding van Chang Hsien in hun slaapkamer op te hangen en te aanbidden. Arme mensen schreven zijn naam op een steen en offerden daar aan.

Ook hier is - net als bij veel symbolen - sprake van een woordspel. De Chinese taal heeft circa 400 klanken en met ruim 20.000 woorden moeten er dus veel klanken gedeeld worden, waardoor dubbele betekenissen veelvuldig voorkomen.

Zo is 'Zhang houdt de boog gespannen' 張弓挾彈 [張弓挾彈 zhang gong jia dan] homoniem met 'Heer Zhang doet geboortes toenemen' 張公加誕 [張誕公加].

Zo werd Chang Hsien de schutspatroon van alle zwangere vrouwen en in ieder geval al in de Song-dynastie (960-1279) aanbeden door allen die graag kinderen wilden. Als sterrengod is Chang Hsien de geest van de ster Chang 張 [Zhang 张] en staat aan het hoofd van het Hemelse ministerie van culinaire zaken: hij zwaait de pollepel bij alle hemelse banketten. Andere bronnen geven hem de militaire literatuurster Qu (文昌武曲星) als Hemels Paleis.

Vrouwen die geboren zijn in het uur van de Hond (19:00 - 21:00 uur) lopen, volgens de overlevering, in het bijzonder gevaar hun kinderen te verliezen aan de Hemelse Hond en hen wordt dan ook, meer dan anderen, aangeraden een portret van Chang Hsien in hun slaapkamer op te hangen.

Sommigen zeggen dat vrouwen die op een 'dag van de Hond' geboren zijn ook maar beter geen risico kunnen nemen en adviseren die vrouwen vanaf hun huwelijk tot aan de bevalling kaarsen en wierook te branden voor het portret van Chang Hsien.

De Hemelse Hond als kinderdodende geest

Deze Hemelse Hond wordt ook wel Tou Sheng Kuei 偷生鬼 [tousheng gui] of 'kinder-stelende duivel' genoemd. Het zou de dolende ziel zijn van een jong meisje dat ongetrouwd en kinderloos stierf. Door een kind te doden - die haar plaats als geest in moet nemen - hoopt zij te reïncarneren en alsnog moeder te worden. Zij kan verdreven worden door met een pijl van perzikhout op haar te schieten. Om kleine kinderen tegen haar te beschermen vermengt men een lok haar van het kind met wat hondenhaar, rolt dat op tot een balletje en naait het in zijn kleren. Dan pas is het veilig de kleine

mee naar buiten te nemen. In de omgeving van de stad Dali bij het Erhai-meer (provincie Yunnan) gelooft een groot deel van de lokale bevolking nog steeds heilig in deze geest.

De Hemelse Hond is ook een natuurverschijnsel, waarover we tot op heden nog maar weinig te weten zijn gekomen. Uit de 'Standaard Geschiedenis' (een Chinees werk uit de zesde eeuw) komen de volgende fragmenten:

"In het dertiende jaar van de periode Tien Kien 天監 [Tianjian 天監] (het jaar 514 van de Westerse kalender), in de 6e maan(d), gingen er in de hoofdstad (dat was in die tijd Nanking) verhalen de ronde over ene Cheng Cheng die levers en bloed van mensen stal om daarmee de Hemelse Hond te voeren. Twintig dagen lang heerste er grote opschudding".

"In het vijfde jaar van de Ta Tung-periode [Datong 大統] (het Westerse jaar 539) deed het gerucht in de hoofdstad de ronde dat de keizer levers van mensen gebruikte om de Hemelse Hond te voederen. Oud en jong werden zo angstig dat men bij zonsondergang de deuren sloot en zich bewapende met knotsen. De paniek verdween na een aantal maanden".

Verder lezen we dat in het tweede jaar van de Hwan Kien-periode 皇建 [Huangjian] (overeenkomend met het Westerse jaar 561) er een Hemelse Hond afdaalde naar de aarde en dat er diverse ceremoniën werden uitgevoerd om de ongunstige invloed daarvan te bezweren, maar dat niet voorkomen kon worden dat de keizer van zijn paard viel en dat hij kort daarop stierf (het paard werd overigens opgeschrikt door een haas).

In de Chinese overlevering en literatuur komen we een negental Hemelse Honden tegen die duidelijk zoveel van elkaar verschillen, dat we onmogelijk kunnen aannemen dat het om één fenomeen gaat en dat maakt het analyseren van DE Hemelse Hond er niet eenvoudiger op. We moeten er dan ook vooralsnog van uitgaan dat er voor meerdere betekenissen domweg dezelfde karakters zijn gebruikt, waardoor (vooralsnog) niet meer te herleiden is wat er oorspronkelijk mee bedoeld werd.

Bij illustratie rechts: 張仙送子
"Chang Hsien brengt kinderen"
[Zhang Xian songzi 张仙送子]

Soms zien we bij een illustratie de tekst: 張仙射狗

"Chang Hsien schiet de hond"
[张仙射狗 Zhang Xian she gou]

